GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
Romănia și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 204. Sâmbătă, Duminecă 28 Oct. (9 Noemvre) 1884.

Brașovŭ, 27 Oct. (8 Noemvre)

Delegațiunile întrunite în Peșta și-au pusŭ întregŭ aparatulŭ în mișcare. Misiunea este, precum bine scimŭ, a votá creditele ce i se cerŭ. Ca să se pótă susțíné și mai departe teoria după care dolegațiunile ar esercitá órecare controlŭ asupra politicei esterióre, se face puțină discusiune asupra relațiilorŭ monarchiei cu celelalte state. Ministrulŭ de esterne își espune adecă părerile; unii delegațĭ îi adreséză interpelărĭ și elŭ le rĕspunde ceea ce-i convine; delegații rĕmânŭ cu ceea ce au sciutŭ și în idea că au pusŭ la cale politica monarchiei votéză creditele cerute de guvernŭ.

Așa au decursŭ ședințele celorŭ douĕ delegațiunĭ întotdéuna și așa decurgŭ și acum. Prologulŭ se face în ședințele comisiunilorŭ. De astă dată și-a desvoltatŭ ministrulŭ de esterne Kalnoky părerile sale privitóre la politica esterióră a mornarchiei mai ântêiu înaintea comisiunei bugetare a delegațiunei austriace.

Discursulŭ comitelui Kalnoky n'a fostŭ decâtŭ parafrasă a cuvintelorŭ împĕrătescĭ adresate către delegațiunĭ. Refrenulŭ este: pace și ér pace; pace cu marile puterĭ, pace cu micele state din peninsula balcanică și cu Turcia; pace pe basa tractatului din Berlinŭ.

De acum fabricanții din Viena potŭ sĕ privéscă liniștitŭ în viitorŭ, căcĭ productelorŭ lorŭ le este asiguratŭ drumulŭ spre Orientŭ. Mai rĕmâne a se încheiá tractatele de comerciu cu Grecia, Turcia și sĕ se reînoéscă tractatulŭ cu România și după aceea sĕ se facă juncțiunea cu liniele ferate orientale. Sêrbia e gata spre servire, Bulgaria își va împlinì lealŭ obligațiunile și Turcia în cele din urmă va trebui sĕ cedeze și în acéstă cestiune.

Tóte acestea, precum și consolidarea puterei austro-ungare în Bosnia și Herțegovina, vorŭ fi, după cum promite comitele Kalnoky, resultatele binefăcĕtóre ale stării de pace create la Skiernevice.

Ministrulŭ de esterne declară că politica monarchiei tinde a susțíné statulŭ quo și în peninsula balcanică. Austro-Ungaria, ḑise elŭ, va privi cu cea mai mare mulțumire, la progresulŭ materialŭ și spiritualŭ alŭ popórelorŭ, cari prin tractatulŭ din Berlinŭ au devenitŭ independente, dér politica monarchiei este în contra orĭ cărorŭ schimbărĭ în peninsula balcanică și nicĭ ea nu are gândŭ a-și lărgí sfera sa de putere pe contulŭ statelorŭ micĭ din Orientŭ.

Este fórte importantă acéstă declarare a comitelui Kálnoky. Ea ne spune că deocamdată Austro-Ungaria își sistéză lucrarea de espansiune în Orientŭ și se mulțumesce cu ocuparea terêmului economicŭ.

Kalnoky speră că Austro-Ungaria și Rusia se vorŭ înțelege cinstitŭ și lealŭ pe basa dreptului „adecă a tractatului din Berlinŭ, dér cumcă acéstă înțelegere este câtŭ privesce Orientulŭ de-o natură fórte delicată, se vede și din rĕspunsulŭ ce l'a datŭ ministrulă de esterne la întrebarea lui Rieger, décă acum după ce s'a făcutŭ împăcarea cu Rusia nu se va procede la anexiunea provincielorŭ ocupate. Comitele Kalnohy îi rĕspunse adecă spăriatŭ, că întrebarea e cu totulŭ neoportună și o consideră ca și când nicĭ n'ar fi fostŭ pusă.

Caracteristicŭ este, că ministrulŭ de esterne, vorbindŭ de silințele ce și le-a datŭ împreună cu Bismark de-a întărì relațiunile nóstre cu Rusia și așa destulŭ de bune și de-a stabilì o *„înțelegere comună* cu ea,“ declară, că prin înțelegerea cu Rusia nu s'a schimbatŭ întru nimicŭ alianța Austro-Ungariei cu Germania, deórece ea este *„basa nealterabilă a întregei nóstre politice esterióre?“*

Cu alte cuvinte, firulŭ Ariadnei se țese în Berlinŭ și comitete Kalnoky ajută numai la ghemuirea tortului. Fi-va elŭ mai norocosŭ decâtŭ antecesorii lui?

CRONICA POLITICĂ.

După cele mai nouĕ scirĭ, conferința Congului se va întruni la 20 Noemvre. Că conferința va lucra în bună înțelegere până la sfêrșitŭ, nu pré suntŭ semne, Portugalia are și ea de apĕratŭ destule interese în Africa și va avea prin urmare și ea pretențiunile sale. Ce e dreptŭ, Bismarck nu pré e obicĭnuitŭ a țíné sémă de statele micĭ; dar sĕ nu uitămŭ, că Portugalia are la spate pe Englesĭ și ḑiarele germane au accentuatŭ de multŭ, că Portugesii suntŭ susținuțĭ și încurajațĭ de Albionŭ. Pe de altă parte nicĭ Spania nu se va lăsa mai pe josŭ. Corespondentulŭ din Madridŭ alŭ ḑiarului „Journal des Débats“ esprimă cunvingerea, că conferința Congului abia va puté contribui sĕ apropiă mai multŭ guvernele din Berlinŭ și Madrid, deórece Spania se va opune de sigurŭ orĭcărei hotărîrĭ, care ar trage la îndoială drepturile de suveranitate ale Spaniei asupra acelorŭ ținuturĭ, pe care le-a ocupatŭ, fie în orĭce timpŭ și în orĭce formă.

*

»Pol. Corr.« comunică scirea, că între principele Alexandru alŭ Bulgariei și între ministrulŭ-președinte Caraveloff s'ar fi ivitŭ seriόse neînțelegerĭ. Lucrulŭ stă așa: conservatorii și liberalii s'au unitŭ a face unŭ compromisŭ între dênșii. Principele a declaratŭ că aprobă misiunea și că va face și pe ministrulŭ Caraveloff sĕ se alăture la acelŭ compromisŭ. Maioritatea camerei însĕ nu vrea sĕ scie de nicĭ o fusiune, pentrucă, după cum a declaratŭ representantulŭ rusŭ din Sofia, Cojander, nicĭ guvernulŭ rusŭ n'ar vedé cu ochĭ bunĭ fusiunea maiorității cu celelalte douĕ partide. Cu tóte că unŭ deputatŭ a desmințitŭ declarațiunea representantului rusŭ, totușĭ idea de fusiune a fostŭ respinsă. De aci, se ḑice, s'au lățitŭ sgomotele, că posițiunea lui Caraveloff ar fi sdruncinată.

*

Se totŭ vorbesce despre o mijlocire a Angliei în conflictulŭ franco-chinesŭ, dar sigurŭ nimicŭ nu se scie Cumcă s'arŭ fi începutŭ tractărĭ de împăciuire, se deduce din împrejurarea, că în momentulŭ de față operațiunile s'au sistatŭ; așa crede și »Liberté.« Dar după cum spune acestŭ ḑiarŭ tractările s'au începutŭ directŭ între Paris și Shangai, fără mijlocirea vre unei alte puterĭ streine și esistă probabilitatea, că se va stabili unŭ modus vivendi pe basa menținerii tractatului dela Tienținŭ și a ocupațiunii Chelungului de către Francesĭ până la o definitivă regulare a granițelorŭ dintre Tonchingŭ și China. Cea mai nouă telegramă a generalului Brière de l'Isle din Hanoi, datată dela 3 Noemvre séra, în care se comunică că postgarda chinesă a fostŭ isgonită din ținutulŭ Yenthe, se consideră de ḑiarele parisiane ca o dovadă, că trupele chinese de invasiune se retragŭ de pretutindenea.

VIITORELE IMPARȚIRI.

»L'Independance roumaine,« reproducêndŭ acum câteva ḑile după »Mot d'Ordre« articolulŭ d-lui A. Saissy întitulatŭ Impărțirea Turciei, pe care l'amŭ resumatŭ și noi în ḑiarulŭ nostru, a făcutŭ d-lui Saissy câteva întrebărĭ. D. Saissay rĕspunde acum în »Mot d'Ordre« prin următórele rêndurĭ:

»L'Indépendance roumaine,« făcêndu-mĭ onórea de a reproduce în fruntea colónelorŭ sale articululŭ ce l'amŭ scrisŭ acum câteva ḑile în »Mot d'Ordre« sub titlulŭ Intre amicĭ, împărțirea Turciei, crede a fi observatŭ, că n'amŭ făcutŭ sĕ între de locŭ România în «combinațiunile« mele. Ḑiarulŭ românŭ îmĭ pune în fine o întrebare. Ar vrea sĕ scie, ce cugetŭ eu despre împărțirea Austriei și despre rolulŭ ce'lŭ va juca în acestŭ casŭ nobila națiune maghiară.

Mai ântêiu, aceste »combinațiunĭ« nu suntŭ ale mele. S'a vorbitŭ despre împărțirea Turciei la întrevederea de la Skiernevice; sciu acésta de la persóne, care suntŭ în posițiune d'a fi bine informate, și eu nu m'amŭ făcutŭ decât ecoulŭ lorŭ în acésta împrejurare.

Dacă n'amŭ făcutŭ sĕ între România în afacere, este că nu s'a vorbitŭ despre ea la Skiernevice. De-o parte, poporulŭ românŭ e într'o rea posițiune, elŭ are aspirațiunĭ liberale care displacŭ; de altă parte n'are de ce sĕ se jeneze cu d. Sturza.

Câtŭ pentru părerea mea asupra împărțirii Austriei și asupra rolului ce'lŭ va jucá în acestŭ casŭ nobila națiune maghiară, nu mĕ turburŭ nicĭdecumŭ de a o spune.

Ungurii vorŭ tinde în modŭ fatalŭ și totŭ-déuna înainte către uniunea personală. Cehii și Polonii nu vorŭ fi satisfăcuțĭ, decâtŭ după ce vorŭ fi obținutŭ complecta lorŭ autonomiă. Germanii, mulțămițĭ séu nemulțămițĭ, vorŭ finì prin a înțelege, că trebue sĕ priméscă ceea ce nu se póte împedecá, și că e încă mai bine sĕ jóce unulŭ dintre cele dintâiu rolurĭ în Austria, decâtŭ unulŭ dintre cele din urmă în Germania, și în aceste condițiunĭ, după părerea mea, împărțirea Austriei n'are sĕ se mai facă, ea e făcută.«

»L'Indépendance roumaine,« după ce reproduce aceste rêndurĭ, îșĭ esprimă părerea de rĕu, că d. Saissy, ale cărui vederĭ sunt fórte clare în aprețiările sale, și care atâtŭ de desŭ vorbesce despre Ungurĭ și despre téra lorŭ, nu ridică nicĭ odată vocea sa autorisată în favórea națiunei române din regatulŭ s-tului Stefanŭ, care trebue sĕ fie mai interesantă în ochii unui Francesŭ, decâtŭ națiunea maghiară, căcĭ națiunea română din acestŭ regatŭ e totŭ atâtŭ de numerósă ca și Ungurii, e nobilă și generósă, activă și curagiósă.

Prigonirea limbei române.

In numĕrulŭ trecutŭ alŭ foiei nóstre amŭ arătatŭ câtŭ de înverșunațĭ sunt Ungnrii din Satu-mare în contra profesorului de limba română Dr. Ludovicŭ Lucaciu, și prin ce intrige mișelescĭ voescŭ sĕ 'lŭ înlăture dela gimnasiu, și cu elŭ și catedra de limba română. Credemŭ că cetitorii noștrĭ vorŭ găsi interesantŭ raportulŭ ședinței consiliului comunalŭ, în care s'a desbătutŭ acéstă cestiune și care e pentru noi o nouă dovadă de netoleranța unguréscă. Iată raportulŭ după »Szatmár és Vidéke« dela 4 Noemvre:

»După cetirea listei viriliștilorŭ, procurorulŭ Herman Mihály, provocându-se la acelŭ punctŭ alŭ legei, după care numai aceea avere se póte luá ca basă pentru statorirea cuotei de contribuțiă necesară la viriliștĭ pe care respectivulŭ o posede de doi anĭ, și fiindŭ adecă posesorŭ de doi anĭ pe teritorulŭ jurisdicțiunei, ḑice că de posesorĭ se potŭ considera numai aceia, carĭ amĕsuratŭ statutelorŭ au înscíințatŭ jurisdicțiunea despre așeḑarea lorŭ în comună. De órece d-nulŭ Ludovicŭ Lucaciu n'a împlinitŭ aceste forme, propuse a se șterge din lista viriliștilorŭ. După vorbirea canonicului Novák Antal, care nu ține a se luá atâtŭ de seriosŭ acéstă însinuare, deórece fiecare funcționarŭ de statŭ se consideră în faptă ca locuiturŭ în orașŭ, vorbesce primarulŭ Böszörményi Károly. Acesta nu pune atâtŭ pondŭ pe dificultățile aduse de procurorulŭ oficialŭ, câtŭ mai multŭ pe aceea, ca óre din punctulŭ de vedere alŭ patriotismului și alŭ fidelității către idea de statŭ maghiarŭ cum se presentă acela, care doresce sĕ între în sînulŭ acestei representanțe curatŭ maghiare. In contra doctorului Ludovicŭ Lucaciu s'au ridicatŭ în acéstă privință în

publicitate astfelŭ de acusărĭ grele, de carĭ nu s'a spălatŭ până acum. Consiliulŭ comunalŭ între aprobărĭ sgomotóse propune, ca nu numai din considerare la împrejurările accentuate de cătră procurorŭ, dar şi pentru acusările ridicate în publicitate în contra lui, şi pentru atitudinea ce-a luat'o faţă cu legea şi intenţiunea ei, necercând a se desvinovăţi, — sĕ nu fie verificatŭ ca virilistŭ. Farkas Antal totŭ în acestŭ înţelesŭ vorbesce. Consiliulŭ comunalŭ primesce apoi propunerea.

Dienes Lajos merge şi mai departe, şi avêndŭ în vedere că catedra de limba română din acestŭ oraşŭ, pe basa esperinţei de până acum, a datŭ prilegiu la agitaţiunĭ naţionale, propune ca sĕ se céră dela ministrulŭ de culte şi instrucţiune ştergerea acestei catedre. După Boross Bálint nu este a se confunda cestiunea cu persóna, consiliulŭ comunalŭ de sigurŭ nu se opune limbei române, ci, dice elŭ, ar trebui sĕ ne rugămŭ de înaltulŭ ministerŭ ca catedra de limba română sĕ se ocupe c'unŭ asfelŭ de bărbatŭ, în privinţa patriotismului căruia sĕ nu fie nicĭ o bănuială. Canoniculŭ Novak Antal este contra orĭ cărei representaţiunĭ. In timpulŭ directoratului sĕu, dice Novak, sub profesorulŭ Bran, n'a esistatŭ absolutŭ nicĭ o tendinţă română, şi nicĭ acum nu esistă în sînulŭ gimnasiului, ai cărui representanţĭ de sigurŭ nu ar suferi aşa ceva. De aceea consiliulŭ comunalŭ sĕ céră informaţiunĭ dela direcţiunea gimnasiului. Boross Balint e gata a recunóste, că superioritatea gimnasială îşĭ implinesce datorinţa sa, consiliulŭ comunalŭ nu are şi nicĭ nu póte avé nicĭ-o plângere în acésta privinţă, dér póte avé causă de plângere despre cele ce se 'ntêmplă afară de murii gimnaşiului, şi pentru aceea îşĭ susţine propunerea, la care se alătură şi Dienes Lajos. Tabajdi Lajos nu ţine de probabilŭ că acelŭ bărbatŭ, care în viaţa publică, şi chiar şi dincolo de hotarele patriei, este supusŭ tendinţelorŭ daco-române, şi care participă la astfelŭ de mişcărĭ după cumŭ se scie în genere, sĕ nu lucre şi în scólă în astfelŭ de spiritŭ; de aceea aderéză la propunerea lui Dienes, şi propune ştergerea catedreĭ care şi aşa nu esistă de multŭ şi e numai pentru puţinŭ elevĭ românĭ. Asemenea vorbesce şi Halmi Janos. Farcas Antal dice că trebue sĕ ne tragemŭ socotélă din fapte. Nicĭ elŭ nu crede că e posibilŭ ca în sînulŭ gimnasiului cu stiinţa directorului, sĕ se urmăséscă astfelŭ de tendinţe antipatriotice. Nu crede ca cineva dintre cei adunaţĭ sĕ fie de acésta părere. Dar cumcă astfelŭ de tendinţe esistă, e lucru cunoscutŭ. Elŭ n'are de a face obiecţiunĭ ca literatura română sĕ nu se cultive, dar ca acésta sĕ se întrebuinţeze spre scopurĭ contrare ideii statului, este o crimă, care nu se póte trece cu vederea. Pentru aceea aderéză la propunerea lui Boross B., dar cu acelŭ adausŭ ca sĕ fie rugatŭ ministeriu pre lângă o motivare bună, ca sĕ cerceteze décă e de lipsă acéstă catedră română. Bartha Endre doresce ca, înainte de a merge aşa departe, sĕ se céră ca ministeriu sĕ ordone cercetare în privinţa acusărilorŭ. Herman Mihaly, nu află acésta de necesarŭ, deórece Dr. Lucaciu a avutŭ destulŭ timpŭ sĕ se spele de învinovăţirile ridicate în contra lui şi totuşĭ n'a făcutŭ; aşa dară consiliulŭ comunalŭ e numai interpretele şi representantulŭ opiniunii publice.

După aceste sĕ votéză întâiulŭ asupra propunerei lui Boros pentru care sĕ ripică 6. Ceilalţĭ votéză pentru propunerea lui Farcas care conţine şi p'aceea a lui Boross.

SCIRILE DILEI.

Preotulŭ militarŭ gr. or. din Triestŭ, d. Alesandru Munteanu, a cerutŭ şi a primitŭ autorisarea, ca în fiecare lună sĕ mérgă la Graţŭ în Stiria şi sĕ facă serviciulŭ divinŭ, fiindcă se află acolo peste o sută de familii de legea gr. or. cu stare bună. S'a luatŭ şi hotărîrea, ca sĕ întemeeze acolo o comună bisericéscă făcêndŭ în acelaşĭ timpŭ şi paşii necesarĭ pentru realisarea acestei decisiunĭ. Ca fondŭ s'au colectatŭ între familii 150 fl., şi sau cumpĕratŭ ornamente bisericescĭ. Demnulŭ preotŭ merge regulatŭ la Graţŭ şi oficiază în limba română după ritulŭ gr. or.

Nu putemŭ decâtŭ sĕ felicitămŭ atâtŭ pe demnulŭ preotŭ câtŭ şi pe pioşii coreligionarĭ.

—0—

Hegedüs Sandor, deputatulŭ celŭ cu capulŭ spartŭ în Cluşiu cortesesçe de minune în Nyiregyhaza pentru candidatulŭ guvernamentalŭ. »Ellenzék« spune, că în discursulŭ ce l'a ţinutŭ deputatulŭ-corteşŭ a suitŭ în slava cerului pe Tisza dicêndŭ, că ori ce calfă de cismarŭ póte numi pe Tisza »hunczfut,« fără sĕ fie închisŭ.

Caraghiózá dovadă de libertate!

—0—

Reuniunea femeilorŭ române din Braşovŭ va ţine adunarea generală în 7/19 Noemvre a. c. la 3 óre după prândŭ în sala gimnasiului românŭ gr. or. din locŭ.

—0—

In urma anchetei alegerei de deputatŭ în Cluşiu, s'a constatatŭ în comuna Mociu, că pentru trei alegĕtorĭ au votatŭ alţĭ individĭ şi că pentru unŭ alegĕtorŭ, mortŭ deja de multŭ, a votatŭ de asemenea unŭ altulŭ.

Nu înţelegemŭ de ce se mai perde timpulŭ cu anchete, când frênarii statului sciu bine, că aşa se facŭ tóte alegerile?

—0—

In Austria instituţiunea pompierilorŭ voluntarĭ a luatŭ unŭ mare avêntŭ. In Boemia esistă 900 de corpurĭ de pompierĭ cu 48,000 membri; în Austria de josŭ 573 cu 23,697; în Moravia 302 cu 17,200; în Austria de susŭ 124 cu 9000; în Stiria 150 cu 8020: în Tirolŭ şi Vorarlbergŭ 137 cu 7300, în Galiţia 135 cu 5500, în Silesia 63 cu 4257; în Carintia 92 cu vr'o 3700; în Saleburgia 31 cu 2427; în Carniolia 21 cu 1398; în Bucovina 12 cu 600 şi în provinciile litorale 5 cu 217 membri.

—0—

Mina de aurŭ din Ruda, com. Huniădórei, s'a cumpĕratŭ de o societate prusiană pentru suma de 600,000 fl.

—0—

In şedinţa din urmă a academiei de sciinţe din Pesta, profesorulŭ Vambery (fostŭ Bamberger) 'şi-a esposŭ teoria sa asupra originei limbei maghiare. Vambery susţine că limba maghiară e de origine turcă-tatară, pe când Budenz şi Hunfalvy (fostŭ Hunsdorfer) dicŭ că e de origine fino-ugrică. Vambery a criticatŭ aspru dicţionarulŭ comparativŭ fino-ungricŭ alŭ lui Budenz şi a declaratŭ, că în puţinĭ anĭ va depune pe masa academiei dicţionarulŭ sĕu comparativŭ turcŭ-maghiarŭ.

Ridiculŭ de totŭ! Nicĭ adĭ nu sciu Maghiarii ce lighióne suntŭ.

—0—

Duminecă 21 curinte — dice »Patria« din Iaşĭ — o imposantă procesiune compusă din tóte clasele societăţii, în fruntea căreia erau studinţii universitarĭ, au percursŭ stradele principale ale oraşului nostru, cu stindarde, torţe şi musicĭ, şi au mersŭ la statua lui Stefan-celŭ-Mare şi la monumentulŭ lui Ghica-Vodă, martirulŭ Bucovinei. Lume era multă şi intusiastă; şi decă plóia nu ar fi venitŭ, putemŭ afirma, că micŭ cu mare, totŭ oraşulŭ ar fi fostŭ în picióre. Cu tóte aceste, de la 1859, Iaşii n'au mai asistatŭ le o manifestare atâtŭ de măreţă. Apoi manifestanţii s'au întrunitŭ în salele otelului Traianŭ, frumosŭ decorate cu stindarde şi ghirlande. Peste două sute de tacâmurĭ erau întinse pe masa banchetului care începŭ la 8 ore în sunetulŭ musicelorŭ şi a aclamaţiunilorŭ repeţite. Stradele din giurulŭ otelului erau pline de lume. La banchetŭ, s'au rĕdicatŭ mai multe tóste, între carĭ cele mai însemnate au fostŭ alŭ d-lui Bădărău şi mai cu sémă alŭ d-lui Gheorghe Panu.

—0—

Purtarea poliţiei din Bucurescĭ cu ocasiunea banchetului aranjiatŭ de comitetulŭ pentru serbarea centenarului revoluţiunei lui Horia, în Dumineca trecută, a produsŭ mare indignare în capitala română. »Naţiunea,« organulŭ d-lui Dumitru Brătianu, după ce enumeră încă odată împedecările »pe carĭ administraţiunea a credutŭ »de cuviinţă sĕ le facă la o serbare patriotică, naţională, »în care câţiva Românĭ de inimă voiau sĕ se întrunéscă »pentru a-şĭ aminti de fraţii lorŭ, ce zacŭ sub jugulŭ »străinŭ, dice:

„Mare a fostŭ răbdarea celorŭ ce se întruniseră la acéstă serbare. Ordinea n'a fostŭ turburată unŭ singurŭ minutŭ. Amŭ fi înţelesŭ ca autoritatea sĕ fi luatŭ mĕsurĭ de prudenţă pentru casulŭ când serbarea ar fi luatŭ caracterulŭ unei manifestărĭ ostile unei puterĭ vecine, mai alesŭ dacă o asemenea manifestare s'ar fi produsŭ pe uliţă şi arŭ fi pututŭ turbura ordinea publică. Dar modulŭ cum au procedatŭ agenţii poliţiei pentru a pune totŭ felulŭ de pedicĭ unei serbărĭ, pacinice şi apoi pentru a o turbură intrândŭ chiarŭ în sala în care se ţinea banchetulŭ, »constitue unŭ abusŭ flagrantŭ, o crimă contra libertăţii întrunirilorŭ. Şi acestŭ faptŭ devine şi mai ruşinoşŭ fiind-că este comisŭ pentru a complace străinului, înjosindŭ naţiunea şi Statulŭ românŭ. Acéstă atitudine a guvernanţilorŭ noştri este cu atâtŭ mai de neînţelesŭ, că iubimŭ a crede că nimenĭ n'a cutezatŭ sĕ le céră a lua asemenea mĕsurĭ. Totŭ ce li s'ar fi pututŭ cere, ar fi fostŭ d'a împedică manifestărĭ publice pe stradă. Se scie însă că asemenea manifestărĭ nu făceau parte din programa serbărei, şi nicĭ erau proiectate. Purtarea guvernanţilorŭ noştri a fostŭ dar, şi în acéstă ocasiune, numai o umilire şi o înjosire gratuită impusă ţĕrei.“

—0—

D. colonelŭ Carpŭ a plecatŭ în Rusia dice »Românulŭ,« ca sĕ aducă catârĭ pentru trebuinţele artileriei.

—0—

Poliţia din Bucurescĭ a fostŭ avisată de poliţia din Viena, că circulă multe bilete de bancă austriace şi englese falsificate şi o învită sĕ ia mĕsurile necesare.

—0—

Cetimŭ în diarele din România, că studenţii universitarĭ din Iaşĭ vorŭ da la 27 Octomvre unŭ balŭ pentru ajutorarea scólelorŭ române de dincóce.

—0—

Agitaţiunea partidei nihiliste în Rusia se întinde cu nespusă iuţélă printre poporaţiunea rurală, care prin unele părţĭ s'a revoltatŭ încontra proprietarilorŭ. Tribunalulŭ militarŭ din Pultava a condamnatŭ de curêndŭ la mórte pe 7 ţĕranĭ şi imediatŭ au şi fostŭ spânduraţĭ. In Cerepoeveţŭ, provinţia Novgorodŭ, s'au revoltatŭ ţĕranii, omorîndŭ pe proprietarulŭ. In genere mişcarea ţĕranilorŭ n'are caracterŭ politicŭ; ea nu e îndreptată încontra guvernului, ci a claselorŭ superióre.

FOILETONU.

5.

Revoluţiunea din 1784.

(Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densuşianu. Bucuresci 1884. Tipografia »Românulŭ,« Carolŭ Göbl).

(Urmare.)

Primulŭ căpitanŭ alŭ revoluţiunii era ţĕranulŭ Ursu Nicola sĕu Horia, iobagiu alŭ statului, p'atuncĭ de 54 de anĭ. Adevĕratulŭ sĕu nume era Vasile Nicola, ear numele Ursu, ne spune autorulŭ, era numai o numire secundară, ce o primise în familiă în loculŭ numelui de botezŭ Vasile. Numele Horia îlŭ primise dela ţĕranĭ pentru deosebita pasiune ce-o avea dânsulŭ »sĕ horéscă« (se cânte de dorŭ şi de jale). Inainte de 1779 Horia petrecuse mai multŭ timpŭ în comuna Ciucea din comitatulŭ Cluşiului. Sentinţa Forului dominalŭ din 1783 îlŭ inculpă, că aţiţase şi pe jelerii statului de aicĭ. Mai târdiu se întórse în loculŭ sĕu natalŭ, unde se făcŭ unŭ feliu de apĕrătorŭ alŭ ţĕranilorŭ pe la judecătoriele comunale din munţii Abrudului. Popularitatea lui încă pe la 1782 se părea periculósă funcţionarilorŭ domeniului. Avere nu avea, afară de o căsuţă mică, ce esistă şi adĭ în crângulŭ Feregetului. Horia era căsătoritŭ şi avea doi copii. Celŭ mai mare Ionŭ era pe timpulŭ revoluţiunei vice-căpitanŭ. Descrierea persónei lui Horia după cum sa făcutŭ din partea armatei e următórea: »statură de mijlocŭ, talia mai multŭ subţire ca grósă, pĕrŭ scurtŭ, castaniu deschisŭ, musteţe aprópe roşietice, faţă ovală, nasŭ ascuţitŭ, umblă şi stă totdéuna dreptŭ. Portulŭ sĕu: sumanŭ negru pe margini cu cusăturĭ vinete, cisme încheiate pe jumĕtate, în timpŭ de iérnă unŭ cojocŭ de piele şi pe capŭ căciulă négră.« Décă Horia a scrisŭ şi cetinu e deplinŭ sigurŭ. In archiva c. Jankovits se află doue scrisorĭ originale adresate de Horia cătră subprefectulŭ George Bisztrai din Câmpenĭ, pe carĭ atâtŭ Bisztrai câtŭ şi nobilulŭ Chendi le declară de scrisorile lui Horia.« Asemenea mai esistă unŭ ordinŭ alŭ lui Horia pentru adunarea ţĕranilorŭ la Geoagiulŭ de josŭ. Tóte actele aceste suntŭ scrise de aceaşĭ mână cu litere cirile, trăsurĭ bĕtrênescĭ şi stilulŭ loru corespunde întru tóte cu modulŭ cum îşĭ esprimă Horia ideile sale. Cu ocasiunea prinderei sale se aflară la dênsulŭ, condeiu, creionŭ, céră roşiă şi unŭ siglŭ alŭ seu propriu. Din tóte aceste, dice autorulŭ resultă cu probalitate, că dênsulŭ sciea scrie şi ceti cu litere cirile....

Alŭ doilea căpitanŭ alŭ revoluţiunei şi celŭ mai intimŭ amicu alŭ lui Horia era Ionŭ Cloşca, iobagiu alŭ statului din comuna Cărpenişŭ, în munţii Abrudului în etate de 37 de anĭ. Adevĕratulŭ sĕu nume era Ionŭ Órgă, ér Cloşca numai o poreclă ce i-a dat'o poporulŭ. Elŭ era fórte iubitŭ de ţĕranii din comunele Cărpenişŭ, Abrudŭ şi Buciumŭ carĭ în trei rêndurĭ îlŭ trămiseră ca deputatŭ la Viena. Cloşca era căsătoritŭ, posedea o casă în loculŭ numitŭ astădĭ costa Closcescilorŭ, mai multe pământurĭ de arătură şi fênaţe. Descrierea persónei sale făcută din partea armatei e următórea: »statură mică, îndesată, bine făcută, faţa plină, brunetă şi mai multŭ rotundă, pĕrŭ castaniu închisŭ, musteţe brune roşietice, vorbesce pelticŭ, âmblă şi stă dreptŭ. Imbrăcămintea ca a lui Horia, câte odată pórtă câte unŭ cojocelŭ scurtŭ cu lână în afară.«

Alŭ treilea căpitanŭ fù George Crişanŭ, iobagiu alŭ statului din comuna Cărpenişŭ, în etate de 52 anĭ. Numele sĕu adevĕratŭ era Giurgiu Marculŭ, de origine din comuna Vaca de pe Crişŭ, de unde îlŭ numiră muntenii şi Crişanu. Elŭ fusese soldatŭ în regimentulŭ Gyulai şi aicĭ disciplina militară înăsprĭ şi mai multŭ natura sa de ferŭ. Elŭ erá omŭ frumosŭ şi impunĕtorŭ, era căsătoritŭ şi avea unŭ fiiu cu numele Ionŭ. Casa lui Crişanŭ, de pe »cósta Dărâiei« se află adĭ în posesiunea unei strĕnepóte a sa. Pe grinda dela întrare se mai vede încă gravatŭ cu literile cirile, 1784.

In primele dile ale revoluţiunii mai apare unŭ alŭ patrulea căpitanŭ, unŭ omŭ de statură înaltă, purtândŭ pe capŭ o chiveră roşiă de soldaţĭ, doue pistóle la brâu şi încinsŭ cu o sabiă lungă. (Depoşiţiunea lui Onu Costinaşŭ din Buciumŭ). Cine a fostŭ acestŭ căpitanŭ nu se scie.

*

Din aste resultă că la începutŭ planulŭ ţĕranilorŭ a fostŭ sĕ înceapă revoluţiunea în Maiu 1785 revoltându-se într'o di anumită tóte satele iobagescĭ din Ardélŭ. Dér grija ca până atuncĭ conspiraţiunea sĕ nu fie trădată şi nelinişcea lui Horia, care era urmăritŭ, îlŭ făcură sĕ înceapă revoluţiunea imediatŭ. Căpitanii Horia, Cloşca şi Crişanŭ se legară între sine şi pe ţĕranĭ îi siléu sĕ le presteze jurĕmêntulŭ de credinţă: »că vorŭ asculta de poruncile împĕratului şi de poruncile lorŭ...« Planulŭ lorŭ era sĕ lăţéscă revoluţiunea peste tótă Transilvania (interog. lui Crişanŭ), sĕ stĕrpéscă pe toţĭ nobilii şi pe toţĭ

Mitropolitulŭ din Dercos, Ioachim, s'a alesŭ patriachŭ ecumenicŭ la Constantinopolŭ. Noulŭ patriarchŭ este unulŭ din cei mai tinerĭ prelaţĭ ai bisericei grece, născutŭ la 1836 la Calimachia orăşelŭ alŭ insulei Chio, (patria mai multorŭ prelaţĭ iluştri ai bisericei grece) a fostŭ crescutŭ prin îngrijirea unchiului sĕu Ioachim alŭ II-lea, atuncĭ mitropolitŭ la Cysic. Devenitŭ archidiaconŭ, actualulŭ patriarchŭ şĭ-a primitŭ instrucţiunea în scóla de theologiă din insula Halchi. In timpulŭ primului patriarcatŭ alŭ unchiului sĕu dela 1861—1863, Ioachim alŭ IV-lea intră în biroulŭ sfântului Sinodŭ, apoi fŭ numitŭ mitropolitŭ la Larissa, unde a lăsatŭ cele mai bune suvenirĭ între inferiorĭ şi populaţiune. In 1873 succedă P. S. S. Neofitŭ în tronulŭ metropolitanŭ din Dercos şi fŭ numitŭ între membrii sfântului Sinodŭ. In tótă cariera sa patriarchulŭ Ioachim alŭ IV-lea dice »Telegrph.« a doveditŭ virtuţĭ rarĭ şi o fineţă de spiritŭ care îlŭ va face demnŭ de tronulŭ patriarcatului ecumenicŭ din Constantinopolŭ.

—0—

Intr'o localitate din Flandria ostică s'a ivitŭ unŭ casŭ de coleră. Nenorocitei familii nu i s'a datŭ de autorităţĭ nicĭ unŭ ajutorŭ, ba chiar şi coşciugulŭ i s'a refusatŭ. Vĕduva mortului a fostŭ forţată sĕ ducă cadavrulŭ bărbatu-sĕu între patru scândurĭ pe unŭ căruciorŭ şi sĕ'lŭ îmormênteze ea însaşĭ. După acésta, femeia a fostŭ isgonită din satŭ cu copii cu totŭ.

Halalŭ de aşa autoritate!

—0—

Sarah Bernhardt s'a supĕratŭ focŭ pe cronicarii parisienĭ, carĭ au scrisŭ prin diare că s'a bolnăvitŭ de pârdalnica de dragoste pentru scriitorulŭ Richepin, pe care, dice ea, numai îlŭ admiră, nimicŭ mai multŭ.

—0—

„N. Münch. Tagblatt,« în Nr. 294/95 anunţândŭ mórtea marelui duce de Braunschweig, dice că acesta a fostŭ însuratŭ cu d-na de Kolemine şi că mórtea »marelui duce« a pusŭ repede capĕtŭ încâlcitului procesŭ de divorţŭ.

Cetitorii n'au decâtŭ sĕ se felicite, că au unŭ diar atâtŭ de »bine informatŭ.«

—0—

In Cincinnaţi, Statele unite din america, s'au întêmplatŭ, cu ocasiunea alegerilorŭ, încăerărĭ sângerόse. Mai multe persόne au fostŭ omorîte, alte rănite. Până acum atâtŭ Cleveland câtŭ şi Blaine, candidaţĭ la preşidenţa republiceĭ, stau bine cu voturile. Totuşĭ se crede că va rĕuşi Blaine.

—0—

Astă séră se va jucá de trupa germană »Die Familie Schnek,« mare piesă poporală cu cântece în 5 părţĭ.

Serbătórea centenarului lui Horia în Craiova.

Sĕrbătórea de aicĭ a centenarului revoluţiunii din 1784 a fostŭ dintre acelea, carĭ lasă totdeuna o profundă impresiune fie-căruia ce ia parte la asemene serbătorĭ de inimă.

Sala teatrului Theodorini presinta în séra de 21 Octomvre, ochiului o privelişte dintre cele mai fărmecătóre, prin splendidele decoraţiunĭ, în capulŭ cărora figurau potretele eroilorŭ martirĭ incadrate în cununĭ de laurĭ, darurĭ ale »Clubului Tinerimei« şi »Societăţii Ajutorulŭ,« prin bogata-i iluminare, prin strălucirea şi varietatea costumelorŭ nóstre naţionale, dar mai cu sémă prin graţia frumóselorŭ nóstre Craiovene, carĭ ocupau tóte logiele precum şi o parte din partere. O răpede ochire aci credŭ că va face plăcere cetitorilorŭ de ecourĭ mundane, mai cu sémă când unŭ asemene ecou vine din fundulŭ provinciei, unde ele se ivescŭ arare-orĭ. In logele din stânga scenii remarcămŭ pre dómna Paulina Vârvoreanu în costumŭ severŭ şi elegantŭ ca şi frumseţea d-sale, pre dómnele Columbeanu, Stănescu, Chiciu, gentile ţĕrăncuţe pitescene, carĭ valsézĕ cu aceaşĭ graţie, cu care jócă hora nóstră naţională; d-na C. Vălimărescu, d-le Ciocazanŭ, ai cărei ochĭ plinĭ de focŭ întrecŭ strălucirea diamantelorŭ ce pórtă la capŭ şi la gâtŭ, Elisabeta Chiţiu cu gentilele sale d-şóre, Maria Cernătescu, graţióSă ca tot-de-auna. In logile de a drépta vedemŭ pre frumósa contesă Talevicĭ, cu d-na Milianŭ, blonda ca spiculŭ grâului din câmpiile Jiului; pe dómnele Ciurea, Guranŭ, Dianu, pre domnişórele Grămăticescu, Perieţeanu, Dianu, Fabricius, în fine o întrégă legiune de dómne şi domnişóre carĭ prin frumseţea şi eleganţa d-lorŭ au contribuitŭ multŭ la succesulŭ acestei serate.

Festivitatea a începutŭ la 9 ore séra, prin frumosulŭ marşŭ alŭ lui Andrei Mureşanŭ, marele patriotŭ şi poetŭ de preste Carpaţĭ, cântatŭ de chorulŭ de la Maica Domnului, sub direcţiunea inteligentului profesorŭ Stefănescu şi a dómnei Caselĭ, simpatica măiastră de piano, care a ţinutŭ acompaniamentulŭ; după acestŭ marşŭ d-lŭ I. Ath. Mitescu, cu talentulŭ care 'lŭ distinge, a făcutŭ o disertaţiune asupra acestei revoluţiunĭ, fiindŭ întreruptŭ mai la fie-care pasŭ de cele mai entusiaste aplause. Dómna Maria Theodorini a declamatŭ cu multŭ focŭ oda »la Trasilvania« de V. Ursianŭ; părea că geniulŭ Ardealului vorbesce prin voiósa voce a acestei distinse şi simpatice artiste; d-sa s'a întrecutŭ pe sine, şi pe noi ne a mişcatŭ până la lacrimĭ.

Partea literară a seratei terminată, d-şóra Fulvia Olteanu, tĕnĕra bacalaureată care promite scólei române o distinsă profesóră, a esecutatŭ cu multă graţiă o rapsodiă română, apoi imediatŭ d-şóra Aurelia Faurŭ a cântatŭ o doină: ambe fiice de ardelenĭ, au pusŭ totŭ foculŭ şi inima lorŭ în esecutarea musicei naţionale de dincolo, şi ne-au arĕtatŭ, câtŭ de dulce şi de suavă e ea, când este bine simţită.

D-şóra Maria M. Chiţiu, care ne-a mai datŭ ocasiunea sĕ admirămŭ frumosu-i talentŭ la piano, a esecutatŭ unŭ pot-pourri de arri române cu atâta măestriă, câtŭ celŭ mai severŭ criticŭ ar fi rĕmasŭ mulţumitŭ. D-şóra Aurelia M. Chiţiu a venitŭ după dênsa cu două romanţe române, pre carĭ gingaşa ţĕrăncuţă le-a cântatŭ ca o priveghitóre; părea că-i musa care desmérdă cu vocea-i melodiósă pre păstorulŭ din vêrfulŭ cu dorŭ. D-sa ne-a desmerdatŭ şi pe noi şi ne-a arĕtatŭ unŭ talentŭ esceptionalŭ pentru canto. — Serata musicală s'a terminatŭ în aplausele cele mai sufletescĭ cu cântulŭ gintei latine, cântatŭ de susŭ numitulŭ chorŭ.

Aci simţimŭ o datoriă a mulţumi din partea societăţii »Carpaţii« precum şi din a nóstră, d-nei Caseli, pentru căldurosulŭ concursŭ ce ne-a datŭ.

Serata aşa disă dănţuitóre a începutŭ cu jocurile Romanulŭ şi Romana, esecutate de mai mulţĭ domnĭ şi dómne în costumele apropiate şi jocurilorŭ şi acestei sĕrbătorĭ eminamente naţionale.

Veselia şi voioşia jucătorilorŭ, au făcutŭ ca aceste două jocurĭ carĭ prin graţia mişcărilorŭ şi varietatea figurilorŭ lasă cu multŭ mai pre josŭ toaste, valsurile şi contra-danţurile străine, au făcutŭ dicŭ, ca ele sĕ constitue partea cea mai interesantă şi frumósă a seratei dănţuitóre. E de prisosŭ a mai adăoga că »Romanulŭ« şi »Romana« au fostŭ freneticŭ aplaudate şi bisate.

Terminămŭ aducêndŭ căldurόse mulţumirĭ din partea întregei societăţĭ a »Carpaţilorŭ« şi a nóstră dómnei Maria Theodorini, pentru buna-voinţă cu care a pusŭ la disposiţiune sala teatrului sĕu, câtŭ şi pentru concursulŭ ce ne-a datŭ. Asemenea mulţumimŭ şi domnişórelorŭ carĭ au rĕspunsŭ într'unŭ modŭ atâtŭ de gentilŭ şi graţiosŭ la apelulŭ comitetului esecutivŭ.

Telegrama doctorului Drăgescu, Romanŭ transcarpatinŭ, aflătorŭ în Constanţa, citită de d-nulŭ Mitescu, a produsŭ prin cuvintele de inimă ce conţinea, o aprobare unanimă şi salvă de aplause nesfârşită a însoţitŭ urarea dintr'ênsa.

„Carpaţii."

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Pesta, 7 Noemvre. — Comisiunea armatei a delegaţiunei unguresci a terminatŭ în şedinţa de erĭ desbaterea asupra cererilorŭ pentru armată.

Londra, 7 Noemvre. — Incercările de mijlocire în privinţa conflictului franco-chinesŭ se consideră ca zădărnicite.

Berlin, 7 Noemvre. — Impĕratulŭ se află într'o stare satisfăcĕtóre; erĭ a primitŭ acte spre resolvare.

DIVERSE.

N'amŭ fostŭ cu Ionŭ. — Cu ocasiunea esercițielorŭ de arme din vara anului trecutŭ în Alba-Iulia, reserviştii erau încuartiraţĭ pe la particularĭ, aşa că la esercițiu sĕ întêmplá sĕ nu mérgă unii la timpŭ. Unŭ reservistŭ românŭ petrecuse şi elŭ într'o nópte şi ajunse la loculŭ de esercițiu cam târdiu. Oficerulŭ, germanŭ, îlŭ certă bine, încheindu-şĭ şirulŭ ocărilorŭ cu cuvêntulŭ: Coyon! (mişelŭ). — »Dómne feresce, d-le locotenentŭ, — dise reservistulŭ — n'am fostŭ cu Ionŭ; singurŭ singurelŭ am petrecutŭ.«

*

Celŭ mai bunŭ venitŭ. — Unŭ directorŭ de teatru istorisea unorŭ prietinĭ: »Celŭ mai bunŭ venitŭ l'a avutŭ scena mea ambulantă în Landsberg, unde am oferitŭ gratisŭ întrarea.« — „Şi cu tóte astea ai avutŭ celŭ mai bunŭ venitŭ?« — „Da; acela adecă, care după ântêiulŭ actŭ voia sĕ părăséscă teatrulŭ trebuia se plătéscă doue mărcĭ. Sĕ fi vĕdutŭ ce'nbulzélă era la cassă!«

BIBLIOGRAFIĂ.

Ţara nouă, revista sciintifică, politică, economică şi literară ce apare în Bucurescĭ, Nr. 17, are următorulŭ sumaru: Câteva idei elementare ale politicei de statŭ; Redacţia. — Ad Ganidiam, (poesiă) de Dum. Const. Ollănescu. — Cele 17 pogóne ale învĕţătorilorŭ ruralĭ, de Const. C. Popovicĭ. — Hamlet la teatrulŭ naţionalŭ; de T. T. R. — Sinuciderea la animale; de I. N. — Corespondenţa.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Ungurii sĕu sĕ-i silescă a primi religiunea română şi astfelŭ sĕ-i romaniseze (Interog. lui Toma Petruţa din Musca) Ales. Chendi nobilŭ românŭ din Câmpenĭ, care a fostŭ în casa lui Horia şi i-a făcutŭ servicii de secretarŭ spune, că »uniculŭ scopŭ alŭ căpitanilorŭ a fostŭ sĕ scótă pe Ungurĭ din Transilvania şi ţéra sĕ rĕmână sub domnia lorŭ.« După acésta căpitanii promiteau, că Ardélulŭ va fi administratŭ numai de funcţionarĭ românĭ, pe carĭ îi vorŭ numi ei. In linia a doua, revoluţiunea avea şi unŭ caracterŭ socialŭ. In ultimatulŭ sĕu, Şoimuşĭ 11 Nov. 1784, Horia cerea 1. Liberarea de iobăgiă. 2. Nobilime sĕ nu mai fie şi nobilii sĕ plătéscă dare ca şi ţĕranii. 3. Românii sĕ fie militarĭ. 4. Pămênturile nobilitare sĕ se împarţă între ţĕranĭ. Ţĕranii dice autorulŭ cereau acésta împărţire din motivulŭ că ei se basau pe principiulŭ că: ţéra este a lorŭ, nu din motivele unei nouĕ ordinĭ sociale.

*

Cea d'intâiu adunare secretă a ţĕranilorŭ românĭ a fostŭ aceea dela biserica din Mestécănŭ. Trimisŭ de Horia căpitanulŭ Crişanŭ merse la Bradŭ în diua de târgŭ 28 Octomvre 1784 şi ascundêndu-se sub podulŭ de peste Crişŭ, chiămă la sine pe mai mulţĭ ţĕranĭ din diferite sate îi invită ca pe Dumineca viitóre sĕ vină câte 3—4 înşĭ din fiecare satŭ la biserica din Mestécănŭ ca sĕ asculte porunca împĕrătéscă ce a adus'o Horia dela Viena. Duminecă în 31 Octomvre se adunaseră vr'o 600 ţĕranĭ din Zarandŭ, Huniadóra şi Munţii Abrudului la biserica din Mestécănŭ. Crişanŭ se presentă aici înaintea ţĕranilorŭ, le spuse că Horia fiind bolnavŭ n'a pututŭ sĕ vină, dér l'a însărcinatŭ sĕ le arete crucea de aurŭ şi scrisórea ce i-a dat'o împĕratulŭ ca sĕ adune pe toţĭ ţĕranii din Ardélŭ şi sĕ-i ducă la Alba-Iulia ca sĕ priméscă arme şi sĕ fie grănicerĭ »sĕ nu mai facă servicii nobililorŭ, ci numai împĕratului.« Crişanŭ mai adause că Horia încă-i aşteptă la Zlatna ca împreună cu ei sĕ mérgă la Alba-Iulia. Ţĕranii se hotărîră sĕ plece peste comunele Vaca şi Sdrapţĭ până la Curechiu ca sĕ nu fie împedecaţĭ din partea Ungurilorŭ, apoi jurară pe cruce şi preotulŭ dela Mestécănŭ binecuvêntă pasulŭ lorŭ. Crişanŭ le dĕdŭ ordinŭ sĕ-şĭ iea merinde pe câte 3—4 dile, ear în diua următóre se fie cu toţii la Curechiu elŭ le mai spuse că la Alba-Iulia li se va publicá o »nouă poruncă împĕrătéscă« şi acéstă poruncă, dice autorulŭ era ca ţĕranii sĕ se revolteze; planulŭ era evidentŭ, Horia voiea ca înainte d'a începe revoluţiunea ţĕranii sĕ capete arme în mână.

*

Lunĭ séra în 1 Noemvre ţĕranii ajunseră în Curechiu (satŭ românescŭ în Zarandŭ). In acea dĭ, nóptea târdiu, sosiră la Curechiu solgăbirĕii Gál din Baia de Crişŭ şi Nalaczi din Bradŭ cu 3—4 soldaţĭ ca sĕ prindă pe capii ţĕranilorŭ. Ei trămiseră mai întâiu pe gorniculŭ Petru Cara din Crisciorŭ în satŭ sĕ spioneze unde se află Crişanŭ. Elŭ merse la judele satului unde află numai pe fiulŭ sĕu pe care îlŭ tortură ca sĕ-i spună unde e »crăişorulŭ« Crişanŭ. Gorniculŭ se întórse şi veni nóptea cu solgăbirĕii şi cu soldaţii la casa unde dormea Crişanŭ. O femeă însă deşteptă pe Crişanŭ, care o luă la fugă. Pandurii traseră cu puşca asupra lui. Omenii se deşteptară începură a da chiote de alarmă şi traseră clopotele. Solgăbirĕii ordonară pandurilorŭ se pusce asupra mulţimei, dér ţĕranii îi încunjurară, uciseră pe solgăbirĕii şi desarmară pe soldaţĭ. Petru Cara fŭ prinsŭ şi la ordinulŭ lui Crişanŭ imediatŭ esecutatŭ. Soldaţii scăpară cu o bătaiă bună.

In diminéţa următóre (2 Novembre) Crişanŭ chiĕmă pe ţĕranĭ la loculŭ numitŭ la »cruce« şi-i invită sĕ continue drumulŭ spre Alba-Iulia. Dér în urma conflictului din nóptea trecută ţĕranii erau îngrijaţĭ de sórtea familielorŭ lorŭ de acasă şi declarară că nu potŭ plecá mai departe. Atuncĭ Crişanŭ conduse pe ţĕranĭ dela cruce la biserica din satŭ şi aicĭ le declară: că deórece nobilimea, precum se vede după cele întêmplate adĭ nópte, se opune ca dênşii se capete arme, ţĕranii sĕ-i urmeze, sĕ stingă pe toţĭ nobilii şi pe toţĭ Ungurii, sĕ n'aibă nicĭ o frică, fiind-că dênsulŭ are poruncă dela împĕratulŭ se stingă pe toţĭ Ungurii şi sĕ le prădeze averile. (Interogatoriulŭ lui Crişanŭ p. 10, 37 şi 47).

Revoluţiunea erá proclamată.

*

Decursulŭ revoluţiunei îlŭ descrie autorulŭ fórte detailatŭ cu o mulţime de note esplicative. Primulŭ atacŭ asupra nobilimei în 1784 se întêmplă la Crisciorŭ. Căpitanulŭ Crişanŭ pornise din Curechiu diminéţa în 2 Noemvre şi peste câteva óre ajunse cu ţĕranii în Crisciorŭ. Cu o furiă grozavă se aruncară ţĕranii îndată asupra curţilorŭ nobilitarĭ şi esecutară 17 persóne din nobilime, între carĭ 12 membri din familia Kristsori şi solgăbirĕulŭ Mihai Pakot. Puţinĭ nobilĭ scăpară cu fuga prin pădurĭ, ear ceilalţĭ bărbaţĭ, femei şi copii fură făcuţĭ prisonierĭ şi botezaţĭ în religiunea română.

(Va urmá.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.70
Rentă de hârtiă 5% . .	89.30
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.50
Bonurĭ rurale ungare . .	100.90
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.40
Bonurĭ rurale transilvane	100.40
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.40
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.80
Renta de hărtiă austriacă	81.25
Renta de arg. austr. . .	82.35
Renta de aurŭ austr. . .	103.65
Losurile din 1860 . . .	134 75
Acţiunile băncei austro-ungare	871.—
Act. băncei de creditŭ ung.	292.70
Act. băncei de creditŭ austr.	292.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.70½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.45
Londra 10 Livres sterlinge	122.55

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	—	—
» convert. (6%) . .	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	—	—
Credit fonc. rural (7%) . .	—	—
» „ „ (5%) . .	—	—
» » urban (7%) . .	—	—
» » » (6%) . .	—	—
» » » (5%) . .	—	—
Banca naţională a României	—	1400
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	—	366
« » » Naţională . .	—	—
Aurŭ	—	—
Bancnote austriace contra aurŭ	2 07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Noemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.92	Vênd.	8.94
Argint românesc	»	8 80	»	8.90
Napoleon-d'orĭ	»	9.64	»	9 68
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10 98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122. 5	„	123.—
Discontulŭ »		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Sz. 8440—1884 tk. számhoz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. tőrvszék mint tkvi hatoság közhirré teszi, hogy Hintz Terezia végrehajtatónak Bartsa János és neje Anna Krizbai lakos. végrehajtást szenvedő elleni 170 frt.—kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvszék területén lévő a Krizbai határon fekvő a 25. sz. tkben. A + 80—83, 1601, 1642. 1648, 1733, 2060, 2224, 2273, 2306, 3147, 3192, 3735, 4044, 4152, 4203, 4290, 5351, 4546, 5003—5009, a krizbai 828 sz. tkben. A + 5469, 1777, és 5851 hrsz. továbba a földvári 851 sz. tkjben A + 1—4 rend. 13317, 13354, 14556, és 15447 hrsz. fekvőkre az árverést 1199 frt.—krban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelţe, és hogy a fenneb megjelölt ingatlan az 1884 évi december hó 15-ik napján délelött és pedig a Krizbai fekvökre délelőtt 9 órakor krizba község irodájában, a földvári fekvökre nézve ugyanazon nap delutáni 3 orákor Földvár község irodájában megtartando nyilvános arverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlan becsárának 10% át vagy is —frt.—krt. készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi November 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában, kijelölt ovadék-képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biroságnál elöleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brasson 1884-évi October ho 18-án

A brassoi kir. tszék mint telekkönyvi hataság.

Deési, elnök. **Jákabos**, jegyző.

Nr. 88/1884 com. adm. 3—3

Concursŭ.

La scóla grecéscă din Braşovŭ este de ocupatŭ postulŭ de profesorŭ pentru limba magiară devenitŭ vacantŭ în urma abḑicerei profesorului de până acuma.

Salarulŭ anualŭ este 200 fl., óre: 3 pe septemână.

Petiţiunile suntŭ de a se adresá la comisiunea subsemnată până la 15 Noemvre a. c. st. n.

Comisiunea administrativă a bisericei gr. or. dela Sf. Treime din cetatea Braşovului.

Braşovŭ în 31 Octomvre 1884.

L. Bettlen,
comite supr. comisarŭ min.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5·59	9.18	
Cluşiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8 59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10,56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
Clușiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.